

NOVUM

Muzeum Jindřichohradecka

červen 2020

ČESKOSLOVENŠTÍ LETCI NA ZÁPADNÍ FRONTĚ 1940-1945

Národu, který si neváží svých hrdinů, hrozí, že nebude mít žádné, až je bude potřebovat.

V letošním roce si připomeneme 80. výročí letecké bitvy o Británii. Šlo o vzdušná střetnutí mezi piloty britského Královského letectva a německé Luftwaffe.

Těchto bojů se zúčastnili spojenci piloti z mnoha zemí, po Britech, Polácích, Nozolandčanech a Kanadčanech byli pátou nejpočetnější skupinou Čechoslováci. Ti působili v řadách 310., 312. a 313. čs. stíhací perutě a 311. čs. bombardovací perutě. Naši letci stáli i u zrodu čs. B letky 68. britské noční stíhací perutě a mnozí působili také u několika spojeneckých perutí.

Nejúspěšnějším pilotem v bitvě o Británii se sedmácti sestřelenými německými letouny během dvaceti osmi dnů byl Čechoslovák Josef František, jenž bojoval v rámci 303. polské stíhací perutě. Podobné zásluhy měli i naši bombardovací letci z „třistajedenáctky“, kteří až do konce války úspěšně napadali nepřátelské průmyslové továrny a vlaková seřadiště či pronásledovali nebezpečné německé ponorky.

Naši aviatci zasáhli do bojů 2. světové války již v Polsku a stali se prvními československými válečnými vojáky. Z politických důvodů se však směli vrátit do osvobozeného Československa až úplně poslední, v srpnu 1945, dva a půl měsíce po uzavření příměří. Již tehdy se část z nich stala postupně nastupujícímu komunistickému režimu nepohodlnou. Po únoru 1948 patřili západní letci k prvním, které čekala perzekuce trvající dlouhá desetiletí a jejich téměř úplné zapomnění.

Výstava „Českoslovenští letci na západní frontě 1940-1945“ je poděkováním Muzea Jindřichohradecka a Klubu historie letectví Jindřichův Hradec všem československým letcům, kteří pomohli vyhrát 2. světovou válku. Na bezmála třiceti fotografických panelech se návštěvník seznámí s působením našich letců v Polsku od května do září 1939, poté v bitvě o Francii, nejobsáhleji v bitvě o Británii a následně v řadách RAF až do srpna 1945. Barevné fotografie také připomenou některé naše letce, kteří se od roku 1994 do loňska zúčastnili dvacet šesti „Setkání čs. válečných a poválečných letců v Jindřichově Hradci“. Výstava byla sestavena z materiálů pocházejících zejména ze soukromé sbírky Vladislava Buriana a doplněna o zápůjčky ze sbírek Klubu historie letectví a fotografie např. Josefa Böhma, Vladimíra Vondrky či Zdeňka Krupičky.

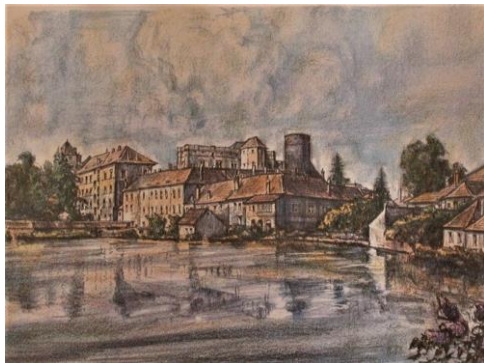
Slavnostní vernisáž výstavy se uskuteční ve čtvrtek 18. června 2020 od 16.00 hodin v konferenčním sále Muzea Jindřichohradecka za aktuálních podmínek stanovených vládou ČR o pandemii. Hostem vernisáže bude ředitel Památníku v Lidicích, český historik Eduard Stehlík. Těšíme se s Vámi na setkání.

Vladislav Burian

NA HLADINĚ ZRCADLÍ SE...

Jindřichohradecký hrad a zámek ve sbírkách muzea

V tomto roce uplyne 800 let od první zmínky o existenci jindřichohradeckého panského sídla, jehož panorama tvoří nepřehlédnutelnou dominantu města. Tento úctyhodný komplex budov po staletí budí zájem odborníků i laiků, inspiruje umělce, řemeslníky, spisovatele

i lidové tvůrce. Ve sbírkách Muzea Jindřichohradecka se ukrývá několik tisíc sbírkových předmětů, které rozličnými formami ztvárňují jeho obraz, nebo jsou s ním přímo spojeny. Výstava „Na hladině zrcadlí se...“ návštěvníkům některé z nich představí. K vidění budou obrazy, kresby, grafiky, fotografie, pohlednice, knižní díla, ale i archeologické nálezy, užité umění, řemeslné výrobky či modely. Vernisáž výstavy se uskuteční ve čtvrtek 25. června v 16.00 hodin ve výstavní síni „V jezuitském semináři“.

Lenka Dvořáková

TRADICE JEDNÉ HRANICE

Společná česko-rakouská výstava TRADICE JEDNÉ HRANICE/TRADITIONEN EINER GRENZE v Jindřichově Hradci a ve Znojmě, uspořádaná v rámci projektu ATCZ59 Mezinárodní kulturní platforma I-CULT, který je financován z programu přeshraniční spolupráce INTERREG V-A Rakousko – Česká republika, představí nejenom historii, ale především současnost tradičních lidových zvyků a řemesel všech dotčených regionů.

Součástí výstavního projektu je také putovní výstava oceněných fotografií amatérských i profesionálních fotografů, které vznikly na základě soutěže vyhlášené Jihočeským krajem. Velkoplošné fotografie budou k vidění v křížové chodbě minoritského kláštera v Jindřichově Hradci od června do konce července. Po představení v Jindřichově Hradci bude výstava fotografií k vidění v Jihomoravském muzeu ve Znojmě, v Muzeu Vysočiny v Třebíči a v rakouském Sankt Pölten. Část vystavených

fotografií vznikla v rámci terénní fotodokumentace, kterou prováděli profesionální i amatérští etnografové z jižních Čech, Vysočiny a jižní Moravy, kteří se pokusili zdokumentovat některé vybrané dochované lidové zvyky a tradiční řemesla ve svých národopisných regionech. Výstava fotografií bude zároveň propagací samotné výstavy Tradice jedné hranice/Traditionen einer Grenze, která bude slavnostně zahájena v pátek 17. července v 16.00 hodin ve výstavním sále „Ve Svatojánské“ u kostela sv. Jana Křtitele a která bude trvat do 6. ledna 2021.

Alexandra Zvonařová

JINDŘICHOHRADECKÉ SOCHY A PAMÁTNÍKY POMNÍK PADLÝM DŮSTOJNÍKŮM A VOJÍNŮM 75. PLUKU

V Jindřichově Hradci dvacátých let 20. století, jak již bylo zmíněno v předchozím díle, vznikly celkem čtyři monumentální pomníky. V pořadí druhou významnou realizací těchto let se stal pomník padlým důstojníkům a vojínům bývalého 75. pěšího pluku.

Zároveň s plánovaným sousoším věnovaným padlým legionářům se místní komitét rozhodl uctít i vojáky, kteří zemřeli v I. světové válce v řadách rakouské armády a v národním duchu tak vytvořit trvalou památku padlým „jindřichohradečákům“. Komitét opět oslovil a následně vybral tehdy pracovně vyčizeného sochaře Rudolfa Kabeše, který zareagoval velice pružně a brzy vytvořil malé sádrové modelletto. Již v dubnu roku 1922 vyšla v Ohlase „reportáž ze sochařova ateliéru“ podrobně popisující podobu připravovaného uměleckého díla: „Český

vojín, zmučený a šatu zbavený; přivázan jest silnými provazy k rakouskému dubisku; vojin klečí na jednom kolenu, chtěl by povstati, ale každý pokus jest marný a působí mu jen větší bolesti, jež zračí se v obličejí junákově. Marně napíná se tělo vojínovo, marně se snaží vyprostíti se z pevných pout, jež hlouběji se vřezávají ve svaly.“

Sochař Kabeš, který v září téhož roku dokončil pomník obětí války v Liboci u Prahy a v Janovicích u Votic, se vrátil do Hradce a hned začal podle již hotového modelu pracovat na pomníku. V říjnu bylo po konzultaci s autorem a se svolením městské rady pro sochu vybráno místo: „Jako nejvhodnější zvoleno místo nad lipovou alejí pod Novoměstskými kasárnami, tak že by nový pomník stál proti pomníku padlých pětasedmdesátníků z r. 1912.“

Dramaticky komponovaná socha českého vojína, která se stala v řadě třetí Kabešovou realizací v našem městě, v tomto případě vyjadřovala skrývaný odboj vůči rakouskému útlaku. Tuto myšlenku podpořil i vytesaný nápis ve znění: „300 let nás svírala / pouta otroků / 1914–1919“, jenž byl doplněn jmény padlých, jak uveřejnil slovy komitétu místní týdeník: „Ježto hodláme v jarních měsících pomník postaviti, prosíme všech příbuzných i přátel padlých vojínů a důstojníků, aby přihlašovali jména padlých hrdinů.“ Sochař pomník v jarním termínu dokončil a na své místo nechal umístit počátkem června roku 1923.

Pět dní po samotném odhalení, které se uskutečnilo 17. června 1923, otiskl Ohlas kromě popisu průběhu slavnosti také poklonu autorovým uměleckým kvalitám: „Krásné naše sady dostaly v něm pozoruhodnou a výmluvnou ozdabu. Jako loni zbudovaný pomník legionářům, tak i tento pomník jest dílem nadaného sochaře R. Kabeše, který uměleckým pochopením a vzorným zpracováním obou námětů dobyt si uznání našeho města.“

Bohužel ani tento Kabešův pomník, považovaný za jedno z jeho nejlepších děl, nepřežil německou okupaci a během 2. světové války byl nenávratně zničen.

Jakub Valášek

Zprávy

Expozice v jezuitském semináři jsou otevřeny denně od 8.30 do 12.00 a od 13.00 do 17.00 hodin. **Městská vyhlídková věž** je otevřena denně od 10.00 do 12.30 a od 13.30 do 18.00 hodin. **Výstavní prostory v minoritském klášteře** jsou otevřeny denně mimo pondělí od 9.00 do 12.00 a od 13.00 do 16.00 hodin. **Kostel sv. Jana Křtitele** je otevřen denně od 9.00 do 12.00 a od 13.00 do 16.00 hodin.

Knihovna Muzea Jindřichohradecka s badatelnou ve Štítného ulici poskytuje služby pro veřejnost v pondělí a ve středu od 12.30 do 15.30 hodin nebo po domluvě.

Ve čtvrtek 18. června se od 16.00 hodin koná slavnostní vernisáž výstavy **ČESKO-SLOVENŠTÍ LETCI NA ZÁPADNÍ FRONTĚ 1940-1945**. Vystoupí členové souboru Trumpet Tune. Výstava v konferenčním sále muzea ve Štítného ulici potrvá do 6. ledna 2021.

Slavnostní vernisáž výstavy **NA HLADINĚ ZRCADLÍ SE... Jindřichohradecký hrad a zámek ve sbírkách Muzea Jindřichohradecka** se koná **ve čtvrtek 25. června od 16.00 hodin** ve výstavní síni „V jezuitském semináři“. Výstava potrvá do 11. října 2020.

V průběhu června zpřístupní muzeum **výstavu fotografií z národopisných akcí** z obou stran česko-rakouské hranice s názvem **TRADICE JEDNÉ HRANICE**. Výstava v křížové chodbě minoritského klášteře ve Štítného ulici potrvá do 23. července 2020.

Setkání Spolku přátel starého Jindřichova Hradce se **NEBUDE KONAT** ani v červnu. Nejbližší termín přednášky bude 12. října 2020. Odložené zájezdy jsou v plánu na podzim 2020. Vstupenky na zájezdy není nutno zatím vracet, budou platit s novým termínem.

SPUSTILI JSME PRO VÁS na www.mjh.cz záložku ONLINE! Zde můžete navštívit virtuální prohlídku expozic našeho muzea, digitální knihovnu Kramerius a prohlédnout tři virtuální výstavy z cyklu *Život v Jindřichově Hradci na stránkách týdeníku Ohlas od Nežárky 1871-1942*. Sekci ONLINE pro vás budeme průběžně doplňovat!

VÝZVA AMATÉRSKÝM I PROFESIONÁLNÍM KUCHARĀKÁM!!! Muzeum Jindřichohradecka chystá výstavu **ROK V KUCHYNI MAGDALENY DOBROMILY ANEB CO PRADĚDEČKŮM CHUTNALO**. Při této příležitosti bychom si rádi zapůjčili **VAŠE RODINNÉ KUCHARĀKY A RECEPTY**. Ty můžete přinést nejpozději do konce srpna 2020 do Muzea Jindřichohradecka ve Štítného ulici 124/I. Kontaktní osoby: Mgr. Alexandra Zvonarová a PhDr. Štěpánka Běhalová, Ph.D., e-mail: zvonarova@mjh.cz, behalo-va@mjh.cz, tel.: 384 363 661.

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka

Ročník XXIX. 6/2020

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Pikal

Registrační značka: MK ČR 11673

Výkonný redaktor: Pavla Míchalová

www.mjh.cz

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo náměstí 19/I, Jindřichův Hradec, 377 01

Telefon: 384 363 660 (pokladna), 384 363 661 (pracovny), E-mail: muzeum@mjh.cz